

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра спорту і спортивних ігор

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: «ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ
ПІДГОТОВЛЕНOSTІ 17-19-РІЧНИХ ФУТБОЛІСТІВ
РІЗНОГО ІГРОВОГО АМПЛУА»

Виконав: студент 2 курсу,
групи ФКb1-М16z
спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична
культура)
Баранюк Іван Сергійович
Керівник: Прозар М. В., кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент
Рецензент: Боднар А. О. кандидат
педагогічних наук, старший викладач

Кам'янець-Подільський – 2018 року

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ФУТБОЛІСТІВ.....	7
1.1 Модельні показники футболістів високої кваліфікації як засіб управління підготовкою гравців.....	7
1.1.1 Характеристика підготовленості кваліфікованих футболістів.....	9
1.1.2 Командні та індивідуальні характеристики змагальної діяльності футболістів різної спортивної кваліфікації.....	14
1.1.3 Командні та індивідуальні характеристики змагальної діяльності футболістів різної спортивної кваліфікації.....	21
1.2 Комплексний контроль як інструмент корекції і управління підготовкою футболістів.....	29
1.2.1 Методика оцінки функціонального стану спортсменів у сучасному футболі.....	31
1.2.2 Характеристика методи оцінки фізичної підготовленості футболістів.....	36
1.2.3 Методологія контролю змагальної діяльності футболістів.....	43
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	51
2.1 Методи дослідження.....	51
2.2 Організація дослідження.....	54
РОЗДІЛ 3 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ СТОРІН ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ФУТБОЛІСТІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	55
3.1 Аналіз функціональної підготовленості футболістів різної кваліфікації.....	55
3.2 Порівняльний аналіз фізичної підготовленості футболістів 17-19 років та футболістів професійних команд.....	61
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ.....	82

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АТ діастол.	– діастолічний артеріальний тиск
АТ систол.	– систолічний артеріальний тиск
АМЕ	– аеробна метаболічна ємність серця
АНАМЕ	– анаеробна метаболічна ємність серця
ЗФП	– загальна фізична підготовка
кг·м/хв·кг ⁻¹	– кілограм на метр за хвилину на кілограм
КЗ	– крайній захисник
КП	– крайній півзахисник
м/с	– метр за секунду
мл/хв·кг ⁻¹	– міліметр за хвилину на кілограм
мм.рт.ст.	– міліметр ртутного стовпчика
МСК	– максимальне споживання кисню
Н	– нападник
СФП	– спеціальна фізична підготовка
ТТД	– техніко-тактичні дії
уд/хв.	– удар за хвилину
ЦЗ	– центральний захисник
ЦП	– центральний захисник
ЧСС	– частота серцевих скорочень
PWC ₁₇₀ – physical working capacity	– фізична працездатність

ВСТУП

Актуальність теми. Загальні основи теорії і методики управління спортсменів високої кваліфікації були предметом розгляду окремих авторів: В. А. Запорожанова (1995), Е. А. Шірко́вца (1995), В. Н. Платонова (1997, 2004), Т. С. Тимакової (1998), Ю. М. Шкре́бтія (2005). Питання, які стосуються підготовкою футболістів у контексті управління досліджувалися: В. Г. Макаренком (1982), О. П. Базилевичем (1983), С. Ю. Тюленьковим (1996, 1998, 2007), Г. А. Лисенчуком (2003), В. М. Костюкевичем (2006).

У теперішній час побудована єдина концепція підготовки спортсменів професіоналів на основі багаторічної підготовки в якій розглядаються питання підготовки кваліфікованих спортсменів від початківця до спортсмена високої кваліфікації [54, 63, 78].

Сьогодення українського футболу має підґрунтя професійної основи тому підвищення рівня підростаючого покоління набуває важливого значення.

Останні результати досліджень [28], процесу змагальної діяльності футболістів різної спортивної кваліфікації команд прем'єр-ліги чемпіонату України, першої та другої ліг першості України показали, що середній вік гравців команд прем'єр-ліги – 24 роки. При цьому 27,2% складу команд – гравці 17-19 років, які, як правило, виступають в турнірі дублерів. Середній вік гравців команд першої ліги становить 23,3 року, а футболістів 17-19 років – 24,8% від загального числа гравців першої ліги, з яких більше 60% були задіяні в матчах першості України. Середній вік гравців команд другої ліги – 22,8 року, а футболістів 17-19 років близько 23%. Разом з цим, лише окремі футболісти в перші роки перебування у професійних командах претендують на місце в основному складі, що обумовлено відмінностями в рівні їх спеціальної підготовленості.

Деякі автори розглядають питання щодо побудови навчально-тренувального процесу футболістів різних вікових груп: юних футболістів [2,12, 37, 75, 80];

футболістів високої кваліфікації [10, 31, 76, 83]; футболістів-ветеранів [53]; жінок-футболісток [71]. Особливості адаптації та переходу футболістів із дитячо-юнацького в професійний спорт розглядалися на прикладі баскетболу [44].

Водночас результати наукових досліджень, які розглядали б питання особливостей навчально-тренувального процесу молодих футболістів 17-19 літнього віку при їх переході до професійних команд із урахування функціональної підготовленості, спеціальної фізичної підготовленості не проводилися, що у свою чергу й визначає актуальність даного дослідження.

Мета дослідження – дослідити функціональний стан та фізичну підготовленість 17 – 19-річних футболістів різного ігрового амплуа при їх переході у професійні команди.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз процесу спеціальної фізичної та техніко-тактичної підготовки футболістів різної спортивної кваліфікації.

2. Визначити рівень спеціальної фізичної та функціональної підготовленості футболістів 17-19 років різних ігрових амплуа.

3. Встановити відмінності в показниках спеціальної фізичної й функціональної підготовленості футболістів 17-19 років й футболістів професіоналів другої, першої ліг першостей чемпіонату України.

Об'єкт дослідження – навчально-тренувальний процес футболістів 17-19 років.

Предмет дослідження – функціональна та фізична підготовленість 17–19-річних футболістів різного ігрового амплуа.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз і узагальнення науково-методичної літератури; педагогічні – педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент); медико-біологічні; математико-статистичні.

Наукова новизна одержаних результатів:

- визначені показники фізичної та функціональної підготовленості, футболістів 17-19 років різних ігрових амплуа;

- встановлені відмінності в показниках спеціальної фізичної й функціональної підготовленості футболістів 17-19 років й футболістів професіоналів другої, першої ліг чемпіонату України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості широкого використання теоретичних положень дослідження у процесі організації та управління тренувальним процесом футболістів 17-19 років на етапі їх переходу в професійні команди.

Структура дипломної роботи. Роботу викладено на 72 сторінках основного тексту. Вона містить 16 таблиць. Дипломна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та зі списку 95 використаних літературних джерел.

ВИСНОВКИ

1. Процес управління спортивною підготовкою потребує розробки модельних характеристик та нормативних показників, які б відповідали певному рівню підготовленості та спортивному результату. Варто відмітити, що модельні характеристики деякі дослідники розглядають як ідеальну характеристику стану спортсмена у результаті яких спортсмен може показати найкращий результат.

В. М. Костюкевич (2006) зазначає, що модельні показники футболістів дозволяють ефективно управляти їх підготовкою. Вони поділяються на модельні показники спортивних можливостей, модельні показники спортивної майстерності та модельні показники змагальної діяльності.

Вивчення та аналіз науково-методичних літературних джерел, в яких розглядаються питання підготовки висококваліфікованих футболістів свідчать про те, що на сьогодні у недостатній мірі не розроблені модельні характеристики технічної, тактичної та спеціальної фізичної підготовленості юних футболістів 17-19 років, також не розглянута структура та зміст підготовкою цих футболістів у процесі їх переходу до професійних команд.

Управління процесом спортивної підготовки вимагає необхідного елемента наявності модельних характеристик – нормативних показників, характерних для певного рівня підготовленості та спортивного результату.

2. У ході дослідження виявлено, що результати середніх величин показників функціональної підготовленості футболістів 17-19 років максимального споживання кисню (МСК) і фізичної працездатності (PWC170) футболістів різної ігрової спеціалізації неоднакові. Також більш значні відмінності виявлені нами між показниками функціональної підготовленості футболістів 17-19 років і ще старшими футболістами другої ліги чемпіонату України. Так, молоді футболісти 17-19 років достовірно поступаються футболістам другої ліги чемпіонату України за показниками МСК ($t=5,60$; $p<0,001$) і PWC170 ($t=3,13$; $p<0,01$).

3. У ході дослідження показників фізичної підготовленості футболістів 17-19 років різних ігрових амплуа виявлено, що величини деяких показників фізичної підготовленості футболістів різної ігрової спеціалізації неоднакові.

Так, у групі футболістів 17-19 років за показниками швидкісних можливостей (біг на 30 м) перше місце розподіляють між собою нападники ($4,10 \pm 0,01$ с) і центральні півзахисники ($4,12 \pm 0,02$ с). Нападники по швидкісних можливостям достовірно перевершують центральних захисників ($t=4,00$; $p<0,01$). Найменші показники швидкості відзначаються у центральних захисників ($4,22 \pm 0,03$ с), у яких ці показники виявилися достовірно нижче у порівнянні з показниками центральних півзахисників ($t=2,77$; $p<0,05$), крайніх півзахисників ($t=2,49$; $p<0,05$) і нападників ($t=4,00$; $p<0,01$).

Виявлено відмінності в рівні досліджуваних параметрів у футболістів різних ігрових амплуа команд різної кваліфікації. Так, центральні захисники 17-19 років значно поступаються центральним захисникам лише за показниками спеціальної швидкісної витривалості ($t=2,47$; $p<0,05$), а футболістам аналогічного амплуа команд першої ліги за показниками загальної витривалості ($t=2,91$; $p<0,05$). У свою чергу центральні захисники старшого віку достовірно перевершують центральних захисників 17-19 років за показниками бігу на 30 м ($t=5,00$; $p<0,01$), п'ятикратному стрибку ($t=3,32$; $p<0,05$), човниковому бігу 7x50 м ($t=4,02$; $p<0,01$) і 12-ти хвилинному бігу ($t=3,82$; $p<0,01$).

Що стосується крайніх захисників, то показники фізичної підготовленості футболістів 17-19 років і футболістів команд другої ліги першості України статистично не відрізнялися, хоча відзначалася деяка перевага більш досвідчених спортсменів.

Аналіз показників фізичної підготовленості гравців середньої лінії вказує на те, що центральні півзахисники 17-19 років по всіх досліджуваних параметрах поступаються центральним півзахисникам команд першої та другої ліг першості України, однак достовірних відмінностей у показниках фізичної підготовленості не виявлено ($p>0,05$). При цьому встановлено, що центральні півзахисники 17-19 років значно поступаються центральним півзахисникам прем'єр-ліги за

показниками бігу на 30 м ($t=3,50$; $p<0,01$), п'ятикратного стрибка ($t=3,50$; $p<0,01$), човникового бігу 7x50 м ($t=,50$; $p<0,01$) і 12-ти хвилинного бігу ($t= 2,67$; $p<0,05$).

4. Враховуючи отримані дані дослідження можна дійти до висновку про те, що управління навчально-тренувальним процесом буде мати кращі якісні та кількісні характеристики, якщо враховувати усі компоненти підготовленості, а контроль здійснювати із врахування організаційно-нормативних вимог комплексних програм футболістів.

5. Отримані результати можуть бути використанні під час інших подібних досліджень, корекції фізичної, технічної, тактичної підготовленості футболістів різних ігрових амплуа, а також у разі переходу до команди вищої спортивної кваліфікації чи зміни ігрового амплуа.

6. Перспективним напрямом подальших досліджень був би аналіз змагальної діяльності кількісних і якісних показників техніко-тактичних дій футболістів різної кваліфікації й ігрового амплуа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверьянов А. А. Анализ технико-тактических действий полузащитников сборной Франции в играх Первенства Европы 2000 г. Теория и практика футбола. 2004. Выпуск 1 (21). С. 8-11.
2. Антипов А. В., Губа В. П., Тюленков С. Ю. Диагностика и тренировка двигательных способностей в детско-юношеском футболе: научно-методическое пособие. Москва: Советский спорт, 2008. 152 с.
3. Антипов Е. Морфофункциональные особенности футболистов. Теория и практика футбола. 1999. Выпуск 4. С. 9-12.
4. Бузник А. Джус О. Инструкция по работе научно-методических групп в неаматорских футбольных командах. Научно-методический (технический) комитет Федерации футбола Украины. Киев: 2001. 40 с.
5. Вихров К. Догадайло В. Педагогический контроль в процессе тренировки. Научно-методический отдел Федерации футбола Украины. Киев: 2000. 66 с.
6. Волков Л. В. Система управления развитием физических способностей детей школьного возраста в процессе занятий физической культурой и спортом: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04. Государственный центральный ордена Ленина институт физической культуры. Москва: 1989. 38 с.
7. Гаджиев Г. М., Годик М. А. Зонин Г. С. Контроль соревновательной деятельности высококвалифицированных футболистов: методические рекомендации. Москва: 1982. 24 с.
8. Годик М., Игнатъев Б. Организация и содержание тренировок в подготовительном периоде команд второго дивизиона. Трибуна футбольного тренера. 2008. Выпуск 1. С. 24-31.
9. Годик М. А. Спортивная метрология: учебник для институтов физической культуры. Москва: Физкультура и спорт, 1988. 192 с.
10. Годик М. А. Физическая подготовка футболистов. Москва: Терра-спорт, Олимпия пресс, 2006. 272 с.

11. Голденко Г. А. Индивидуальные программы технико-тактической подготовки футболистов высокой квалификации с учетом особенностей соревновательной деятельности: дис... канд. пед. наук: 13.00.02. ВНИИФК. Москва, 1983. 21 с.
12. Голомазов С. Морфологические признаки вратарей высокой квалификации. Теория и практика футбола. 2003. Выпуск 2. (18). С. 25-28.
13. Губа В. П., Лексаков А. В., Антипов А. В. Интегральная подготовка футболистов: учебное пособие. Москва. Советский спорт, 2010. 208 с.
14. Доленко Ф. Л. Спорт и суставы. Москва. Физкультура и спорт, 2005. 288 с.
15. Журид С. Н. Удосконалення техніко-тактичної підготовки футболістів 15-17 років з використанням комплексів тренувальних завдань: автореф. дис... канд. наук з фіз. вих. і сп. 24.00.01. Харківська державна академія фізичної культури. Харків, 2007. 19 с.
16. Журид С. Н., Перевозник В. І. Порівняльний аналіз командних техніко-тактичних дій команд по футболу вищої і першої ліг чемпіонату України. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2007. Випуск 12. С. 139-144.
17. Запорожанов В. А. Контроль в спортивной тренировке. Киев: Здоров'я, 1988. 144 с.
18. Зациорский В. М. Основы спортивной метрологии. Москва: Физкультура и спорт, 1979. 152 с.
19. Зациорский В. М. Спортивная метрология: учебник для институтов физической культуры. Москва: Физкультура и спорт, 1982. 256 с.
20. Зеленцов А. М. Тактика и стратегия в футболе. Киев: Здоров'я, 1988. 192 с.
21. Иорданская Ф. А. Мониторинг здоровья и функциональная подготовленность высококвалифицированных спортсменов. Москва: Советский спорт, 2006. 184 с.
22. Карпман В. Л., Белоцерковский З. Б., Гудков И. А. Тестирование в спортивной медицине. Москва: Физкультура и спорт, 1988. 208 с.

23. Качаник Л., Горский Л. Тренировка футболистов: перевод со словацкого. Братислава: Спорт, словацкое физкультурное издательство. 1984. 280 с.

24. Коваль С. С. Комплексне формування рухових якостей і засвоєння техніко-тактичних дій юних футболістів 8-12 років: автореф. дис... канд. наук з фіз. вих. і сп. 24.00.01. Харківська державна академія фізичної культури. Харків, 2010. 25 с.

25. Козловский В. И., Левин В. С., Шинкарев Г. В. К вопросу о разработке модельных характеристик футболистов. Теория и практика физической культуры. 1978. Выпуск 1. С. 5-7.

26. Кострикин В. И. Физическая подготовка футболистов. Могилев: 2007. 156 с.

27. Костюкевич В. М. Модельні показники функціональної підготовленості футболістів. Збірник наукових праць з галузі фізичної культури і спорту. 2006. Випуск 10. С. 78.

28. Костюкевич В. М. Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки: монографія. Винница: Планер, 2006. 683 с.

29. Кузнецов В. В. Общие закономерности и перспективы развития теории системы спортивной подготовки. Теория и методика физического воспитания. Москва, 1984. С. 6-29.

30. Левин В. С. Комплексная оценка динамики подготовленности футболистов высшей квалификации: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Московский государственный институт физического воспитания и спорта. Москва, 1983. 21 с.

31. Лисенчук Г. А. Управление подготовкой футболистов. Киев: Олимпийская литература, 2003. 272 с.

32. Лисянский В. К., Стрельникова Е. Я., Ляхова Т. П. Расчет модельных параметров волейболистов разных амплуа. Слобожанський науково-спортивний вісник: 2007. Випуск 11. С 109-113.

33. Лухтанен П. Биомеханические аспекты игровой деятельности в футболе. Футбол-Профи. 2006. Выпуск № 3 С. 40-47.

34. Люкшинов Н. М. Формирование модельных характеристик соревновательной деятельности футболистов на основе анализа игр чемпионатов Мира и первенства СССР: автореф. дис... канд. пед. наук. 13.00.04. Львовский государственный институт физической культуры. Львов, 1989. 21 с.

35. Макаренко В. Г. Управление физической подготовленностью юных футболистов на основе модельных характеристик: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Всероссийский научный исследовательский институт физической культуры, Москва. 23 с.

36. Максименко І. Г. Дослідження показників структури фізичної та технічної підготовленості футболістів різної кваліфікації протягом річного циклу тренування. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: 2002. Випуск 10. С. 54-59.

37. Максименко І. Г. Структура тренувальних навантажень, фізичної, технічної та ігрової підготовленості юних футболістів на етапі спеціалізованої базової підготовки: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Львівський державний університет фізичної культури. Львів, 2001. 19 с.

38. Максименко І. Г. Аналіз показників змагальної діяльності футболістів збірної команди України на чемпіонаті світу 2006. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2007. Випуск 3. С. 47-54.

39. Мартиросов Э., Балучи Р. Морфологические особенности футболистов высокой квалификации разных амплуа. Футбол-Профи. 2006. Выпуск 2. 60-65.

40. Мартиросов Э. Г. Методы исследования в спортивной антропологии. Москва: Физкультура и спорт, 1982. 199 с.

41. Мартиросов Э. Г., Николаев Д. В., Руднев С. Г. Состав тела. Москва: Наука, 2006. 248 с.

42. Матвеев Л. П. Общая теория спорта. Москва: Воениздат, 1997. 230 с.

43. Меерсон Ф. З., Пшенников М. Г. Адаптация к стрессовым ситуациям и физическим нагрузкам. Москва: Медицина, 1988. 256 с.

44. Мітова О. О. Інтегральна підготовка баскетболістів 17-19 років при переході в команди суперліги: автореф. канд. дис... канд. наук з фіз. вих. та спорту: 24.00.01. Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту. Дніпропетровськ, 2004, 24 с.

45. Лисенчук Г. А., Догадайло В. Г., Лысенко Р. И. Модельные характеристики соревновательной деятельности футболистов высокой квалификации на основе анализа игр финальной части чемпионата мира 1990 г. в Италии 1994 г. в США. Киев: Олимпийская литература, 1996. 24 с.

46. Губа В, Кузьменко Ю., Строева И., Чернова В. Морфологическая характеристика футболистов 17-18 лет. Теория и практика футбола. 2001. Выпуск 3 (11). С. 17-19.

47. Нуримов О. И. Эффективность методики совершенствования ловкости высококвалифицированных футболистов в связи с результатами ее контроля: автореф. дис... канд. пед. наук. 13.00.04. Всероссийский научный исследовательский институт физической культуры. Москва, 1980. 24 с.

48. Орджоникидзе З. Г., Павлов. В. И. Физиология футбола. Москва: «Олимпия», 2008. 240 с.

49. Осташев П. В. Прогнозирование способности футболиста. Москва: Физкультура и спорт, 1982. 96 с.

50. Пагиев В. П. Исследование взаимосвязи уровня физической подготовленности и технико-тактического мастерства футболистов высших разрядов: автореф. дис... канд. пед. наук 13.00.08. Московский государственный институт физической культуры. Москва, 1977. 25 с.

51. Папян Г. Г. Сравнительная характеристика технико-тактической подготовки футболистов в связи с особенностями соревновательной деятельности: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.08. Всероссийский научный исследовательский институт физической культуры. Москва, 1983. 23 с.

52. Перевозник В. І., Перцухов А. А. Дослідження рухової активності футболістів 17-19 років в умовах змагальної діяльності. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2009. Випуск 1. С. 53-57.

53. Перевозник В. І. Особливості побудови тренувального процесу футболістів-ветеранів: автореф. дис... канд. наук з фіз. вих. та спорту: 24.00.01. Харківська державна академія фізичної культури. Харків, 2004. 20 с.

54. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практическое приложение. Киев: Олимпийская литература, 2004. 808 с.

55. Попов В., Павлик А. Оценка функциональной подготовленности квалифицированных футболистов-юношей. Футбол-Профи. 2006 Выпуск 6 (7). С. 54-61.

56. Путін Л. П., Гаськов, А. В., Кузьмін В. А. Модельні показники змагальної діяльності боксерів-юнаків. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2009. Випуск 3. С. 101-104.

57. Пшибыльский В. Критерии оценки подготовленности футболистов детско-юношеского возраста. Наука в олимпийском спорте. 1997. Випуск 2. С. 23-28.

58. Пшибыльский В., Мищенко В. Функциональная подготовленность высококвалифицированных футболистов: монография. Киев: Олимпийская литература, 2005. 161 с.

59. Рабинович П. Н., Лоос Г. В., Лавриненко Д. И. Развитие гибкости и ловкости футболистов: методические рекомендации. Специальные упражнения Киев: РНМК Госкомспорта УССР, 1990. 112 с.

60. Романенко В. А. Двигательные способности человека. Донецк: УКЦентр, 1999. 336 с.

61. Романенко В. А. Диагностика двигательных способностей. Учебное пособие. Донецк: Издательство ДонНУ, 2005. 290 с.

62. Романенко В. А. Закономерности трансформации физиологического обеспечения профессиональной деятельности на различных этапах. Сборник научных трудов всеукраинской научно-практической конференции. 2000. С. 14.

63. Сахновский К. П. Подготовка спортивного резерва. Киев: Здоров'я, 1990. 146 с.

64. Седов Ю. С. Характеристика игровых действий европейских команд. Футбол: ежегодник. 1979. С. 14-22.
65. Симаков В. И. Футбол: комбинации в парах Москва: Физкультура и спорт, 1980. 120 с.
66. Сіренко П. А. Розвиток фізичних якостей у кваліфікованих футболістів: наукове видання. Харків: Нове слово, 2009. 84 с.
67. Скоморохов Е. В. Методы оценки технической подготовленности высококвалифицированных футболистов: методические рекомендации. Москва: Олимпийская литература, 1993. 21 с.
68. Скурвидас А., Вицевас А., Манкус Г. Особенности совершенствования точности ударов у футболистов в стандартных и нестандартных ситуациях. Наука в олимпийском спорте. 1998. Выпуск 1. С. 35-38.
69. Слуцкий Л. Педагогические и физиологические основания для управления физической подготовкой футболистов. Трибуна футбольного тренера. 2009. Выпуск 1 (2). С. 52-62.
70. Смирнов Ю. И. Теория и методика контроля спортивной подготовленности: автореф. дис... д-ра пед. наук: Государственный имени ордина Ленина институт физической культуры. Москва, 1991. 37 с.
71. Соломонко В. В., Лісенчук Г. А., Соломонко О. В. Футбол. Підручник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. Київ: Олімпійська література, 1997. 288 с.
72. Сонькин В. Д., Зайцева, В. В., Тиунова О. В. Проблема тестирования в оздоровительной физической культуре. Теория и практика физической культуры. 1997. Выпуск 1. С. 7-11.
73. Тюленьков С. Ю., Горяев В. Я., Барамидзе А. М. Сравнительный анализ показателей технико-тактической деятельности команд-участниц финального турнира чемпионата мира по футболу 1990 г.: методические рекомендации Москва: Олимпийская литература, 1991. 27 с.

74. Тюленьков С. Ю., Губа В. П., Прохоров А. В. Теоретико-методические аспекты управления подготовкой футболистов: учебное пособие. Смоленск: ТОО ИКА, 1997. 116 с.

75. Тюленьков С. Ю. Теоретико-методические подходы к системе управления подготовкой футболистов высокой квалификации: монография. Москва: Физическая культура, 2007. 352 с.

76. Тюленьков С. Ю. Управление подготовкой футболистов высокой квалификации. Москва: Физическая культура, 1998. 290 с.

77. Тюленьков С. Ю., Федоров А. А. Футбол в зале: система подготовки. Москва: Терра Спорт, 2000. 82 с.

78. Филин В. П. Теория и методика юношеского спорта. Москва: Физкультура и спорт, 1987. 128 с.

79. Орджоникидзе З. Г., Павлов В. И., Дружинин А. Е., Иванова Ю. М. Функционально-диагностическое обследование спортсменов и физически активных лиц: методические рекомендации. Москва: Физическая культура и спорт, 2007. 22 с.

80. Шаленко В. В. Формування рухових якостей та технічної підготовленості школярів протягом безперервної футбольної підготовки: автореф. дис... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.01. Харківська державна академія фізичної культури. Харків, 2005. 20 с.

81. Шамардин В. Н. Медико-биологические основы спортивной тренировки футболистов. Днепропетровск: Пороги, 1998. 134 с.

82. Шамардин В. Н. Моделирование подготовленности квалифицированных футболистов: учебное пособие. Днепропетровск: Пороги, 2002. 200 с.

83. Шамардин В. Н. Технология подготовки футбольной команды высшей квалификации. Днепропетровск: «Інновація», 2012. 352 с.

84. Шамардин В. Н., Савченко В. Г. Футбол. Днепропетровск: Пороги, 1997. 240 с.

85. Штофф В. А. Моделирование и философия. Москва: Наука, 1966. 304 с.

86. Шустин Б. Н. Моделирование и прогнозирование в системе спортивной тренировки. Современная система спортивной подготовки. Москва: СААМ, 1995. С. 226-237.

87. Шустин Б. Н. Модельные характеристики соревновательной деятельности. Москва: СААМ, 1995. С. 50-73.

88. Astup P. Acid-base status of blood. 25th Int. Congr. Physiol. Sci. Munich: 1971. Vol. 8. P. 233-240.

89. Baily D. A. The influence of exercise, physical activity and athletic performance on the dynamics of human growth. Human Growth (Postnatal Growth). F. Folkuer, G. M. Janner (eds) New York; Plenum Press. 1978. P. 475-505.

90. Bangsbo J., Michalgik L. Assessment of physiological capacity of elite soccer players. Science a Football: 1999. Vol. 4. 53-62 p.

91. Bangsbo J. The physiological profile of soccer players. Sports Exercise and Injury, 1998. Vol. 4. P. 144-150.

92. Brewer J. A., Davis J. A. Physiological comparison of English professional and semi-professional soccer players. 1992. Vol. 10. P. 7-146.

93. Casajus J. A. Seasonal variation in fitness variables in professional soccer players. 2001. Vol. 41 (4). P. 9-463.

94. Chang S-F. The holy grail of content-based media analysis. 2002. Vol. 9. no. 2, P. 6-10.

95. Cometti G., Maffiuletti N.A., Potisson M., Isokinetic strength and anaerobic power of elite, subelite and amateur French soccer players. 2001. Vol. 22 (1). P. 45-51.